

Cuprins

Cuvînt înainte	5
----------------------	---

Cartea întâi

Fusta largă	19
Sub plută	31
Fluturile și becul	45
Albumul de fotografii	58
Cioburi, cioburi și ulcele	72
Orarul	85
Rasputni și alfabetul	98
Cîntecul cu efect la distanță din turnul cu etaje ..	112
Tribuna	127
Vitrina	145
Nici o minune	157
Postul de Vinerea Mare	170
Îngustarea de la virful picioarelor	186
Spinarea lui Herbert Truczinski	197
Niobe	213
Credința, speranța, dragoste	229

Cartea a doua

Fiare vechi	243
Posta poloneză	258
Casa din cărți de joc	274
El se odihnește la Saspe	286
Maria	300
Praful efervescent	314
Comunicate speciale	328
A-ți aduce neputința la doamna Greff	340
Șaptezeci și cinci de kilograme	356
Teatrul de campanie al lui Bebra	371
Inspectarea betonului – sau pletis mistic, barbar ..	384
Succesorul lui Hristos	403
Scărmanătorii	419

Vicleimul	431
Drumul furnicilor	445
S-o fac sau să n-o fac	461
Insecticidul	475
Crestere in vagonul de marfa	488

Cartea a treia

Pietre de brichetă si pietre de mormânt	503
Fortuna Nord	521
Madonna 49	536
Ariciul	553
În sifonier	568
Klepp	581
Pe covorul de cocos	595
În <i>Pierita de ceapă</i>	608
Pe digul Atlanticului sau bancărele nu pot scăpa de betonul lor	627
Inelarul	645
Ultimul tramvai sau închinare la un borcan	659
Treizeci	677

GÜNTER
GRASS

Toba
de tinichea

Ediția a IV-a

Traducere din limba germană
și cuvînt înainte de Nora Iuga

POLIROM
2012

Au fost odată patru motani, dintre care pe unul îl chema Bismarck. Acești motani erau al unul muzicant pe nume Meyn. Deoarece motanii, care nu erau castrați, miroseau iute și înțepător și pentru că mirosul acesta îi era deosebit de antipatic, din diverse motive, muzicantul îi omori într-o zi pe cei patru motani cu un vâtral, puse holturile într-un sac de cartofi, duse sacul coborînd cele patru rinduri de scări pînă jos și se grăbi să arunce traista aceea în pubela din curte, de lîngă stîngia de bătul covoare, pentru că pinza de sac era permeabilă și începuse să picure, încă de la etajul doi. Dar pubela fiind destul de plină, muzicantul trebui să apese gunotul cu sacul ca să poată închide capacul. Abia părăsise casa – pentru că în locuința aceea mirosind a pisici, dar lipsită de pisici, nu voia să se întoarcă –, cînd gunotul apăsat începu din nou să se infoale, ridică sacul și odată cu sacul, capacul pubelei.

A fost odată un muzicant, care și-a omorît cele patru pisici, le-a îngropat într-o pubelă, a părăsit casa și și-a căutat prietenii.

A fost odată un ceasornicar care observă, în vreme ce stătea gînditor la fereastră, cum muzicantul Meyn îndesă un sac pe jumătate plin în pubelă și apoi părăsi curtea și văzu cum capacul pubelei se ridică, la cîteva momente după plecarea lui Meyn, și continuă să se mai ridice un pic.

Au fost odată patru motani care într-o zi anume au fost omoriți în bătaie, pentru că miroseau deosebit de puternic, au fost înghesuiți într-un sac și îngropați în pubelă. Pisicile însă, dintre care una se numea Bismarck, nu erau încă moarte de tot, ci îndărătnice, ca toate pisicile. Se agățau de sac, puseseră în mișcare capacul pubelei și îl întrebă pe ceasornicarul Laubschad, care încă mai stătea gînditor la fereastră: Ghici, ce se află în sacul pe care l-a viril muzicantul Meyn în pubelă?

A fost odată un ceasornicar care nu putea să privească liniștit cum se mișca ceva în pubelă. Așa că își părăsi locuința de la etajul întîi al casei cu apartamente închiriate, se duse în curte, deschise capacul pubelei și sacul, luă cu el cele patru pisici

zdrobite, dar încă în viață, ca să le îngrijească. Pisicile murira încă în noaptea următoare sub degetele ceasornicarului și nu-i mai rămăsese altceva de făcut decât să reclame la Asociația pentru ocrotirea animalelor, al cărui membru era, și să înștiințeze și conducerea grupelor locale de torturarea animalelor, care dăuna reputației partidului.

A fost odată un membru SA care omorise patru motani, fusese trădat de motani care nu muriseră de tot și denunțat de un ceasornicar. S-a ajuns la un proces și cel din SA a trebuit să plătească amendă. Dar și la SA s-a vorbit despre această ispravă, iar omul în cauză urmă să fie exclus din SA pentru comportare nedemnă. Nici când acel om din SA se arătă deosebit de curajos în noaptea de nouă spre zece noiembrie, numită mai târziu Noaptea de cristal, incendiind sinagoga din Langfurhr de pe strada Michaelisweg și altele, participând cu zel și în dimineața următoare, când fuseseră devastate mai multe magazine semnalate dinainte, toată strădania lui nu putu împiedica excluderea sa din rândul trupelor de cavalerie SA. A fost degradat pentru torturarea inumană a animalelor și sters de pe lista membrilor. Abia un an mai târziu reuși să fie primit în gărzile civile care au fost preluate mai târziu de Waffen-SS.

A fost odată un negustor de coloniale care și-a înculcat într-o zi de noiembrie prăvălia, pentru că în oraș se întâmplase ceva, l-a luat pe fiul său, Oskar, de mână și a mers cu tramvaiul cinci pînă la Poarta Langgasse pentru că acolo ardea sinagoga, ca și în Sopot și Langfuhr. Sinagoga era aproape mistuită de flăcări și pompierii păzeau ca focul să nu se întindă și la alte case. Bărbați în uniformă și civili cărau în fața ruinelor cărți, obiecte de cult și materiale ciudate. Tot muntele de obiecte fu aprins și negustorul de coloniale profită de ocazie să-și încălzească degetele și simțurile la focul acela public. Fiul său Oskar, văzîndu-și tatăl atît de ocupat și înfierbîntat, se strecură neobservat în direcția Pasajului Arsenalului, deoarece se temea pentru toba lui de tinichea lăcuită cu flăcări albe și roșii.

A fost odată un negustor de jucării pe care îl chema Sigismund Markus; el vindea printre altele

și tobe lăcuite în alb și roșu. Oskar, despre care tocmai veni vorba, principalul cumpărător al acestor tobe, în calitate de toboșar de profesie, nu putea și nici nu voia să trăiască fără tobe de tinichea. De aceea se grăbi să se îndrepte de la sinagoga în flăcări spre Pasajul Arsenalului, deoarece acolo locuia păzitorul tobelor lui; dar îl găsi într-o stare care de-acum înainte făcea imposibilă vânzarea de tobe pe lumea asta.

Ei, aceiași incendiatori, de care eu, Oskar, credeam că fugisem, îl vizitaseră încă înaintea mea pe Markus, minuiseră pensula în vopsea și-l scriseseră de-a curmezișul vitrinei cu scriere rotundă cuvintele porc de jidan, pe urmă, probabil nemulțumiți de propria lor scriere de mină, au călcat în picioare cu tocurile cizmelor geamul vitrinei, așa încît titlul pe care l-l puseseră lui Markus nu se mai putea decît ghici. Nesocotind ușa, au pătruns prin vitrina spartă în magazin și au început să se joace acolo, în felul lor, cu jucăriile pentru copii.

I-am găsit încă jucindu-se, cînd am intrat de asemenea prin vitrină în magazin. Unii își dăduseră pantalonii jos și depuseseră cîrnați maro, în care se puteau recunoaște boabe de mazăre nedigerată, pe corăbioare, malmuțe cîntînd la vioară și bineînțeles pe tobele mele. Toți arătau ca muzicantul Meyn, purtau uniforma SA a lui Meyn, dar Meyn nu era printre ei; așa cum aștia, care erau alci, nu erau în altă parte. Unul dintre ei și-a scos baloneta. Spinteca păpuși și părea de fiecare dată decepționat că din trupuri și membre nu curgea decît rumeguș.

Eu aveam grijă de tobele mele. Acestea nu le plăceau incendiatorilor. Tinicheaua mea nu putea suporta turbarea lor, dar trebuia să se abțină și să înghenuncheze. Markus însă reușise să le scape. Cînd voia să-i vorbească la el în birou, nu bătură la ușa, deși nu era încuiată. Negustorul de jucării se afla în spatele mesei de scris. Purta, ca de obicei, minecuțe peste halatul lui gri-închis, de fiecare zi. Mătreața de pe umeri îi trăda boala de păr. Unul cu o marionetă trasă pe degete îl injură de mama marionetelor, dar pe Markus nu-l mai ajungea nici

o vorbă și nici o insultă. Pe birou, în fața lui, se afla un pahar cu apă, care, tocmai în momentul când geamul vitrinei de la magazinul său a sărit în țandări, i-a uscat cerul gurii, dictându-i o sete nebunească să golească paharul pînă la fund.

A fost odată un toboșar pe care-l chema Oskar. Cînd i-au luat negustorul de jucării și au devastat magazinul negustorului, presimți că pentru toboșarii pitici, cum era el, se anunțau vremuri grele. Așa că, înainte de a părăsi magazinul, își culese dintre ruine o tobă intactă și două mai puțin deteriorate și cu ele atîrnate de gît plecă din Pasajul Arsenalului spre piața de cărbuni să-și caute tatăl, care îl căuta pesemne, la rîndul său. Afară era o dimineață tîrzie de noiembrie. Lîngă Teatrul Municipal, în apropierea stației, stăteau femei evlavioase și fete urite, înfrigurate, care împărțeau reviste religioase, colectau bani în cutii și țineau la vedere o lozincă pe care Oskar putu citi cuvintele din prima Epistolă către Corinteni, capitolul treisprezece: *Credință – Speranță – Dragoste* – și-i veni să se joace cu ele ca un jongler cu sticlele: credul, *esperando*, elixirul dragostei, capul bunei speranțe, dragoslavele. Crezi că mîne o să plouă? Un întreg popor credul credea în Moș Crăciun. Dar Moș Crăciun era în realitate Moș Găzarul. Cred că miroase a nuci și a migdale. Dar mirosea a gaz. În curînd vine primul Advent, se spunea. Și așa fură deschise primul și al doilea pînă la al patrulea Advent, deschise ca robinetele de gaz ca să miroase credibil a nuci și a migdale, ca toți clesții de nuci și migdale să creadă: Vine! Vine! Și cine venea? Moș Crăciun, Pruncul Iisus, Mintuitorul? Sau venea Moș Găzarul ceresc cu ceasul de gaz sub braț, ceasul care face întruna tic-tac? Și spunea:

Eu sînt Mintuitorul acestei lumi, fără mine nu puteți găti. Și acceptă să stea de vorbă cu toți, fixă un tarif avantajos, deschise robinetele de gaz proaspăt curățate și dădu drumul Duhului Sfînt ca oamenii să poată fierbe porumbul. Și împărți nuci și migdale care fură sparte prompt și degajară în același timp Duh și gaz, încît credulilor le veni ușor să vadă în aerul acela încărcat și albastru, în toți Moș Gazarii

din fața prăvăliilor. Moși Crăciuni și Prunci Iisusi la toate prețurile mai mari sau mai mici. Și așa au crezut în unica întreprindere de gaz care te face fericit, care simbolizează destinul cu gazometre ce urcau și coborau și organizau la prețuri normale perioada Adventului, în al cărei Crăciun previzibil credeau, ce-i drept mulți, dar sărbătorilor oboseitoare nu le supraviețuiau decît acela căroră nu le ajungea provizia de migdale și nucă – deși toți crezuseră că au suficient.

Dar după ce credința în Moș Crăciun s-a dovedit a fi credința în Moș Găzarul, s-a încercat cu dragostea, fără a se ține seama de ordinea cronologică a Epistolelor către Corinteni. Se spunea: Te iubesc, oh, te iubesc. Mă iubești și tu? Mă iubești, spune, mă iubești, spune, mă iubești cu adevărat? Și eu mă iubesc. Și din prea mare dragoste se numeau unii pe alții ridichioara mea, iubeau ridichile, se mușcau între ei, o ridichioară mușca cealaltă ridichioară, din dragoste. Și-și povesteau exemple de iubire minunată, celestă, dar și terestră între ridichioare și șopteau înainte de a mușca, proaspeți, flămânzi și luți: Ridichioară, spune-mi, mă iubești? Și eu mă iubesc.

Dar, după ce de atita dragoste și-au mușcat de tot ridichile și credința în Moș Găzarul a fost declarată religie de stat, a rămas, după credința și dragoste anticipată, doar al treilea paznic de prăvălie din Epistola către Corinteni: Speranța. Și în timp ce mai aveau de ronțăit la ridichi, nucă și migdale, sperau deja că în curînd se va termina, ca să poată s-o ia de la capăt sau să continue, sperînd ca după acordul final sau în timpul acordului final să vină sfîrșitul sfîrșitului. Și tot nu știau sfîrșitul cui avea să vină. Sperau doar că sfîrșitul vine curînd, se sfîrșește chiar mîine, sperînd totuși să nu se sfîrșească astăzi, pentru că, de fapt, ce să fi făcut cu un sfîrșit atit de brusc. Și cînd chiar s-a sfîrșit, au făcut repede din sfîrșit un început plin de speranțe; pentru că în această țară sfîrșitul este totdeauna început și speranță în orice, chiar și în sfîrșitul cel mai definitiv. Așa stă și scris: Atita timp cit speră, omul va începe din nou să sfîrșească plin de speranțe.

Eu însă nu știu. Nu știu, de pildă, cine se ascunde azi sub bărbile Moș Crăciunilor, nu știu ce are sluga Ruprecht în traistă, nu știu cum se închide robinetul de gaz și se gătuie; pentru că din nou curge Adventul sau continuă să curgă, nu știu dacă e doar de probă, nu știu pentru cine se probează, nu știu dacă pot crede că vor curăța cu dragoste, vreau să sper, cocoșul robinetului, ca să cinte cucurigu, nu știu în ce dimineață, în ce seară, nu știu dacă ține de orele zilei; pentru că dragostea nu cunoaste orele zilei și speranța n-are sfârșit și dragostea nu are margini, doar cunoașterea sau necunoașterea sînt legate de timp și de limite și sfîrșesc, de cele mai multe ori, prea timpuriu, încă de la bărbi și saci și spărgătoare de migdale, încît iar trebuie să spun: Nu știu, oh, nu știu cu ce umplu ei, de pildă, mațele, al cui maț e necesar să fie umplut, nu știu cu ce, și chiar dacă prețurile pentru fiecare umplere sînt scrise citeț, mai fin sau mai grosolan, tot nu știu ce este inclus în preț, nu știu din ce dicționare și-au cules nume pentru umplutură, nu știu cu ce umplu ei dicționarele ca și mațele, nu știu a cui carne, nu știu a cui limbă o reprezintă cuvintele, o tac măcelarii, eu tai feli, tu deschizi cărțile, eu citesc ce gust, tu nu știi ce guști, feli de salam sau citate din mațe și cărți – și niciodată nu vom afla cine a trebuit să tacă, să amuțească, pentru ca mațele să fie umplute, cărțile să prindă glas, să fie îndopate, indesate, scrise des de tot, nu știu, bănuiesc: sînt același măcelarii, care umplu dicționarele și mațele cu limbă și cîrnați, nu există Paul, pe omul acela îl cheamă Saul și era un Saul și ca Saul le povestea Corintenilor ceva despre mulțimea de cîrnați prețioși pe care îi numea credință, speranță și dragoste, laudindu-l ca foarte ușor digerabili, și pe care și azi încă îi mai oferă oamenilor, sub înfățișarea mereu schimbătoare a lui Saul.

Dar mie mi-au luat negustorul de jucării, au vrut să alunge din lume, odată cu el, și jucăriile.

A fost odată un muzicant pe care-l chema Meyn și cînta fermecător de frumos la trompetă.